Суд јачега

Пише: Милан Дамјанац
субота, 24 јул 2010 15:26

После одлуке Међународног суда правде постали смо сведоци сумрака модерне цивилизације и крају међународног права, онаквог каквог га познајемо. Након што је покрајини Србије дато право на отцепљење, јасно је да је и званично установљен принцип социјал дарвинизма. Од данас и званично у свету важи право јачега.

Најтеже пада сазнање да смо сами исекли грану на којој смо седели. Српска државна политика је доживела катастрофу, а одлука да се затражи мишљење Међународног суда правде може се упоредити са издајом српских националих интереса, посебно ако се има у виду да смо знали да већина судија долази из земаља које су признале независно Косово и да се кршење међународног права на штету Србије не догађа први пут. Подсећам да је деведесетих година право република на самоопредељење било важније од суверености СФРЈ. Након тога није признат покушај самоопредељења српског народа на простору већ отцепљених држава пошто је Бадинтерова комисија утврдила да је самоопредељење могуће само у оквирима унутрашњих, републичких граница СФРЈ, а да даље цепање већ отцепљених република није у складу са међународним правом.

У случају Космета, предност је дата покрајинским границама на уштрб суверенитета и територијалног интегритета Србије, што је преседан у цивилизованом свету.

Правда?

У излагању суда, суверенитет Србије готово да није ни споменут, Косово се третирало као посебан случај а историјат његовог статуса на моменте упоређивао са правом бивших колонија на самоопредељење. Имајући у виду да није било правних аргумената за давање позитивног мишљења о сецесији, суд се определио да третира Косово као посебан, издвојен случај, и да постављено питање третира у уским техничким границама језичког значења. Између редова се види да суд сматра да је на Косову постојала хуманитарна катастрофа, те да је самим тим албански народ имао право на моралну сатисфакцију, као и свака друга експлоатисана колонија. Тиме је суд погазио основно начело међународног поретка, начело суверенитета међународно признатих држава, које је засновано Вестфалским миром 1648. године. Након Другог светског рата, принцип заштите суверенитета држава као темеља међународног права је обновљен. Никада више стране државе не би смеле да се мешају у интересе суверене државе.

Овом пресудом у корист албанских власти на Космету поништена је Хелсиншка повеља. Принцип коме је суд дао предност јесте принцип заштите људских права и права на самоопредељење народа без обзира на суверенитет државе. Први који је овакву тезу заступао у пракси након Вестфалског мира био је Адолф Хитлер, рекавши да „људска права крше државно право“ и самим тим немачкој држави дао за право да изврши агресију на своје суседе како би, тобоже, заштитила људска права немачког народа у окружењу.

Кршење постулата неповредивости граница и угрожавање светског мира била је главна оптужба против немачке државе на процесу у Нирнбергу. Кршење људских права се третирао као злочин другога реда. Већ из изложеног може се наслутити разлог политичког неуспеха српске државне политике- једноставно, Србија није била на страни јачега. Међународно право је одавно постало талац међународне политике.

Амерички неоконзервативац Ледин, говорећи о америчким спољним непријатељима каже: „ ...Ако се то деси, рат против тероризма мораћемо да наставимо далеко ван граница Средњег истока, у срцу Европе. А тамо, као и на Средњем истоку, наше најоштрије оружје је политичко: јавно испољена жеља за слободом народа оних држава које нам се супротстављају“ [1] .

Из приложеног се јасно види да се САД води паролом „завади па владај“. Док са једне стране подржава суверенитет и централизацију Босне и Херцеговине и независног Космета, дотле Србију цепа на неколико делова и захтева регионализацију и успостављање нових аутономних области. Позивајући се на глобализацију као неопходан политички, економски и културни процес, САД и њени савезници стварају безброј малих, контролисаних државица од непослушних држава на које не могу да се ослоне у геополитичком смислу. Ради се о политици двоструких стандарда, коју је први јасно формулисао бивши саветник Тонија Блера, Роберт Купер: „ Изазов за постмодерни свет лежи у томе да се прилагођава стандардима двоструких аршина. Европљани би требало међусобно да сарађују на темељу права и заједничке сигурности. Али изван Европе ваљало би да примењују суровије методе из претходних времена- силу, превентивне нападе, превару и шта год да је још потребно“. [2]

На делу је, разуме се, нови империјализам који гази међународно право и достојанство људи и држава које нису по укусу најмоћније светске силе. Из образложења судске одлуке, посебно збуњује део у коме се каже да се резолуцијом УН 1244 не допушта, али

ни не забрањује проглашење независности. Суд је овако закључио иако се у резолуцији УН 1244 експлицитно наводи да ће две стране преговарати о будућем статусу не излазећи ван Уставног оквира Србије, као правне наследнице СРЈ. Овај судски аргумент у пракси значи да је, на пример, дозвољено гажење пешака у једносмерној улици, пошто у предлогу закона о једносмерним улицама није речено ни да је то дозвољено, али ни да је експлицитно забрањено. Уколико бисмо применили аналогију, суд би могао, као и у случају Косова рећи да је „могуће да је гажење пешака противно закону, али посао овога суда није општа расправа о томе, већ само одговор на постављено уско дефинисано питање."

Реперкусије овакве одлуке ће се убрзо видети, како по питању Космета, тако и у ширим, светским размерама. Иако смо утврдили да овакав преседан неће донети независност свакој сепаратистичкој творевини на свету (услед тога што нема свака таква творевина овако моћног савезника), оваква одлука ће охрабрити сепаратисте у свим земљама и довешће до поплаве тероризма као начина за остваривање независности. Такође, Русија је јасан добитник оваквог развоја ситуације, пошто је добила нови аргумент за отцепљење Абхазије и Јужне Осетије. Но, вратимо се разматрању наше ситуације.

Последице овакве пресуде биће јаче условљавање Србије од стране Европске Уније да успостави добросуседску сарадњу и да призна независну државу Косово. Такође, произвеће нови талас признања јужне српске покрајине, што ће им вероватно донети и међународно признату државност пошто им треба још педесетак признања како би добили столицу у Уједињеним Нацијама.

Што је најважније, ова пресуда доводи до бесмисла аргументе Србије против независности. Косово на својој страни сада има и међународно право и голу силу, ма шта наши политичари говорили.

Најтрагичније је што смо сами произвели овакав развој догађаја и, на неки начин, Албанцима поклонили државу. Држава Србија је тражила мишљење Међународног суда правде- и добила га је. Тиме је своју позицију значајно, вероватно и неповратно, погоршала.

Политичка елита

Најтеже пада сазнање да ни сада, након потпуног краха српске дипломатије, нико ни не помишља на оставке. Тешко је очекивати да ће влада сазвати бар скупштинску седницу по овом питању. У свакој нормалној држави, политичка елита, на челу са председником Републике и министром иностраних послова, као креаторима спољне политике земље, прихватила би одговорност за неуспех. Ово што наша елита чини од доношења пресуде је чист маркетинг и заваравање народа. Мора се признати да је предизборна парола и обећање „и Косово и ЕУ“ доживела фијаско, те да смо изгубили битку и за једно и за друго. Међутим, наши политичари нас уверавају да пресуда није довољно јасна, да се борба наставља и да ће преломни тренутак бити покушај доношења резолуције у Савету Безбедности у септембру. Не знам на чему наша дипломатија и председник заснивају свој оптимизам.

Медији су, верујем, већ добили инструкције да не преносе весеље на улицама Приштине и да пораз прогласе победом.

Било би најморалније да признају сопствену грешку и повуку се са функција.

Време је за одлучне и правовремене потезе

На крају ваља рећи и ово: крајње је време да одговорна места у држави заузму људи од знања и интегритета, људи који себи неће дозволити овакве почетничке грешке. Наш политички кадар је генерално гледано безвредан, а идејни капацитет се троши у међусобним страначким размирицама. Најгоре је што овакво понашање, запошљавање страначких кадрова, додељивање министарских функција људима који за то немају ни основно предзнање није од јуче. Још Арчибалд Рајс, 1928. године пише: „...“Отмено друштво“ тако не дозвољава неком свом члану да се издигне изнад просека...Ако је, пак, немоћна да га у томе спречи прогониће га сплеткама, чак и клетвама. Стога прави интелектуалци ове земље, а има их, и то много, не успевају у Србији, па обесхрабрени напуштају борбу. Зато и најзначајнија места у администрацији и другде заузимају медиокритети, чак и људи без икакве вредности. Зато је и политички кадар кукаван...биће ваљда и то крај оном лудилу измишљања министара кад...лекар-дентиста постаје министар пошта како би лечио зубе изнад виљета на поштанским маркама. Министар саобраћаја ће бити инжењер железнице, министар финансија банкар, пољопривреде- пољопривредни стручњак, а не неки адвокатић који о томе нема појма, али је зато велики странчар“ [3] .

[1] Michael Laden, National Review Online, 10.03.2003, интервју са Егертом, стр.157

[2] Robert Cooper, The Breaking of Nations, Лондон 2004

[3] Др Рудолф Арчибалд Рајс, Чујте Срби- чувајте се себе!, Беокњига, Београд, 2008 год., стр. 34, 96